

Tweede Kamer der Staten Generaal
t.a.v. Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Onderwerp : Inbreng van Ieder(in) voor CD verkiezingen
Datum : 11 april 2024
Referentie : 24-0932/MH
Inlichtingen bij : Marijke Hempenius, m.hempenius@iederin.nl

Geachte Kamerleden,

Op 18 april 2024 spreekt u in het commissiedebat over de verkiezingen. Wij vragen uw aandacht voor de toegankelijkheid van de verkiezingen.

Mensen met een beperking kunnen lang niet altijd gebruik maken van hun recht om zelfstandig – met behoud van stemgeheim – hun stem uit te brengen. Dat komt door ontoegankelijke stemlokalen, onduidelijke of onvindbare informatie en onvoldoende ondersteuning bij het zelfstandig stemmen.

Vanwege die ontoegankelijkheid wordt soms noodgedwongen gebruikgemaakt van stemmen bij volmacht, maar dat is geen volwaardig alternatief voor zelfstandig stemmen en je geeft daarmee je stemgeheim op. Dat laatste is voor een aantal mensen een belangrijk argument om dan maar helemaal niet te stemmen. Niet iedereen heeft iemand in de omgeving met wie ze hun stemkeuze in vertrouwen kunnen en willen delen.

Daarom vragen wij u om de volgende zaken die de toegankelijkheid van de verkiezingen vergroten bij de minister onder de aandacht te brengen.

1. Maak vaart met het wetsvoorstel ondersteuning in het stemhokje

De Minister heeft de Kamer geïnformeerd dat hij de ondersteuning in het stemhokje door een getraind stembureaulid bij wet wil regelen. Wij vinden dit een goed voorstel. Wij willen dat assistentie in het stemhokje mogelijk wordt voor bijvoorbeeld mensen met een verstandelijke beperking, mensen met dementie, een psychische kwetsbaarheid, laaggeletterdheid of mensen die analfabeet of anderstalig zijn. De wet kan de toegankelijkheid van het stemmen en de mogelijkheden om te stemmen voor hen vergroten. Wel vinden wij het belangrijk dat de ondersteuning naar keuze voor mensen met een lichamelijke beperking mogelijk blijft. Voor de nieuwe groep vragen wij nader onderzoek te doen of voor een deel van deze groep hulp naar keuze (door een naaste of iemand anders die zij vertrouwen) niet een beter alternatief is dan hulp door iemand van het stembureau.

- **Wilt u de Minister vragen wanneer het voorstel van wet waarmee hulp in het stemhokje wordt geregeld aan de Kamer gestuurd wordt.**

2. Start experimenten voor toegankelijke stembiljetten

De Eerste Kamer stemde in mei 2022 in met de Tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten. Deze wet maakt experimenten met een handzamer stembiljet mogelijk. Het doel van de experimenten is onder meer om te onderzoeken hoe verkiezingen nog toegankelijker kunnen worden.

Bij de Europese verkiezingen op 6 juni zal de proef starten in Alphen aan den Rijn, Boekel, Borne, Midden-Delfland en Tynaarlo. In deze gemeenten kunnen kiezers hun stem uitbrengen met een kleiner en dus makkelijker te hanteren stembiljet. Door logo's van politieke partijen op het stembiljet te plaatsen, is de verwachting dat met name laaggeletterde kiezers beter met het nieuwe stembiljet uit de voeten kunnen. Ook voor mensen met een beperking van de armfunctie kan het makkelijker worden. Bij een kleiner stembiljet hoeft de stemmal ook niet per verkiezing aangepast te worden. Voor leden van de stembureaus is het gevolg dat zij de stemmen eenvoudiger en daardoor sneller kunnen tellen.

- **Wilt u de Minister vragen om bij de uitvoering van de experimenten de mensen om wie het gaat en hun vertegenwoordigende organisaties te betrekken.**

3. Gebruik de aanbevelingen uit het Meldpunt toegankelijke verkiezingen

Bij de landelijke verkiezingen in november heeft het Meldpunt onbeperkt stemmen van Ieder(in) meldingen ontvangen over ontoegankelijke situaties. Op basis van de uitkomsten van het Meldpunt doet Ieder(in) een aantal aanbevelingen:

- Betrek – ook op lokaal niveau – ervaringsdeskundigen met verschillende beperkingen bij de voorbereidingen van de volgende verkiezingen.
- Zorg dat alle stembureaus echt fysiek toegankelijk zijn. Ook uit de steekproeven die bij alle verkiezingen worden gehouden blijkt dat blijvende aandacht nodig is voor de fysieke toegankelijkheid van stembureaus.
- Breid het aantal inclusieve stemlokalen met voorzieningen voor mensen met een zintuiglijke beperking verder uit, zorg dat het stemmen met een stemmal in iedere gemeente mogelijk is.
- Zorg ervoor dat iedere gemeente minimaal één stemmal heeft.

Lees [de volledige analyse van de meldingen bij het Meldpunt onbeperkt stemmen](#)

- **Wilt u de minister vragen de aanbevelingen uit het Meldpunt onbeperkt stemmen mee te nemen in het beleid.**
- **Wilt u de minister vragen het actieplan toegankelijk stemmen te actualiseren, samen met de mensen om wie het gaat en vertegenwoordigende organisaties.**
- **Wilt u de minister vragen gemeentes passend te faciliteren om de toegankelijkheid van het stemproces duurzaam te verbeteren.**

4. Hoe toegankelijk is uw eigen verkiezingsprogramma?

Ter afsluiting van deze brief hebben wij nog een specifieke vraag voor u als lid van een politieke partij: wilt u zich sterk maken voor de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van het Europese verkiezingsprogramma van uw partij?

Het gaat dan bijvoorbeeld om de digitale toegankelijkheid van het partijprogramma voor mensen met een visuele beperking die voorleessoftware gebruiken. Of om ondertiteling bij filmpjes, voor dove en slechthorende mensen. Maar denk ook aan de begrijpelijkheid van uw partijprogramma voor mensen met een laag taalniveau: is er een samenvatting in duidelijke taal? Voor een toegankelijke verkiezingscampagne raden we deze handreiking aan: [Handreiking toegankelijke verkiezingsuitingen voor politieke partijen | Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl/onderwerpen/verkiezingen/verkiezingsuitingen-voor-politieke-partijen).

Wij rekenen op uw inzet om uw partijprogramma voor iedereen toegankelijk en begrijpelijk te maken!

Wij wensen u een goed debat.

Met vriendelijke groet,

Illya Soffer,
Directeur Ieder(in)